

ARCHELON ISCHYROS

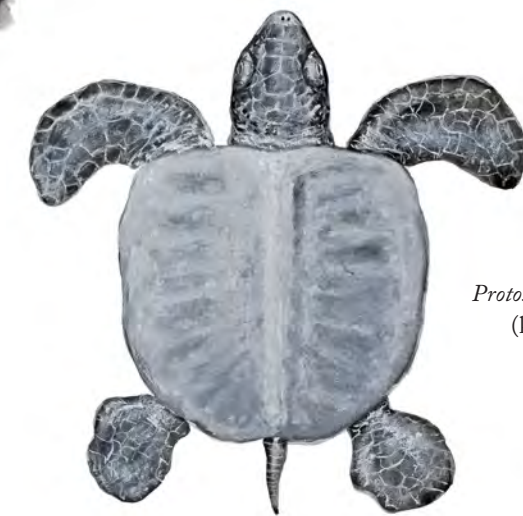
druhohory · křída

Archelon ischyros
(křída)

Sarcosuchus imperator
(křída)

Protostega gigas
(křída)

DĚLKA: 4,5 m
HMOTNOST: přes 2 t

Druhohory dnes neprávem vnímáme zejména jako dinosaurův éru. V této době však žily i jiné živočišné druhy, které dosahovaly na dnešní poměry neuvěřitelných rozměrů. Patřil mezi ně i *Archelon ischyros* – v překladu „vládnoucí želva“.

Nejstarší fosilie želv jsou známy už z nálezů z doby před 220 miliony let. Avšak právě v časech, kdy žili poslední dinosaurů, proplouval oceány i *Archelon* – největší dosud známá želva vůbec. Její fosilie byla objevena v Jižní Dakotě už roku 1895 a rok později ji popsal a pojmenoval paleontolog G. R. Wieland. *Archelon* brázdil rozlehlé prostory někdejšího severoamerického kontinentálního moře, při jehož hladině hledal potravu – rozličné mořské živočichy, ale nejspíš i vodní rostliny. Největší nalezený exemplář dosahoval skutečně impozantních rozměrů – na délku až čtyři a půl metru a v rozpětí mezi ploutvemi skoro pět metrů. Odhadem vážil přes dvě tuny.

Archelon patří ke vzdáleným příbuzným současných želv kožnatek, které rovněž mohou narůstat do úctyhodných rozměrů. Jeho krunýř tvořily kostěné destičky, nýbrž spíše kožovitá blána, případně tenká kost. Nešlo tedy o klasický krunýř, v němž by se želva mohla bezpečně schovat. Ke zpracování potravy mu sloužil zahnutý zobák, který

zároveň představoval jeho jedinou možnost obrany proti potenciálním útočníkům – žralokům nebo velkým mořským plazům. Způsobem rozmnožování se *archelon* s největší pravděpodobností podobal současným mořským želvám, které vylézají na břeh jednou za rok, aby zde nakladly vejce. Odhaduje se, že tento druh želvy mohl žít i více než sto let.

Dlouhověký byl i další zástupce druhohorní fauny, *Sarcosuchus imperator*, který žil ještě mnohem dříve, před 115 miliony let, v řekách severní Afriky a možná i Jižní Ameriky. Jeho přezdívka „superkrokouš“ dává znát, že šlo o skutečné monstrum. Vždyť tento vzdálený příbuzný krokodýlů měřil na délku až dvanáct metrů a vážil někdy dokonce i deset tun! Velikostí tak mohl konkurovat i svým současníkům – dinosaurům. Ty ostatně nejspíše také lovil, ale častěji se jeho kořistí stávaly ryby a jiná ne tak velká zvířata.

Jak vidíme, nejenom zvířata se mění v čase. Dříve vypadaly jinak pouště, lesy, ale také celé kontinenty. Ovšem změny krajiny byly vždy podmíněny geologickým vývojem. Člověk je jediný živočich, který během existence svého druhu dokázal krajinu přeměnit dosud nevídaným způsobem v rekordně krátkém čase. Bohužel ne vždy k dobrému.